

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Franciška ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Kaj je s predvolitvami?

Ljubljanska krajevna organizacija naše stranke je sklenila, da bo sestavila skupno listo z drugimi opozicionalnimi strankami le takrat, če bodo te pripravljene izvesti **predvolitve**, na podlagi katerih bo pravično razdeljeno število mandatorov, ki naj posameznim strankam pripadejo.

Vzrokov za ta korak imamo več. Glavni je pa gotovo ta, da uči marksizem, da socialistična stranka ne sme pri nobenih volitvah napraviti kompromisa, temveč ima **dolžnost** nastopiti samostojno, da se **v boju** uveljavi ter **v boju** spozna svoje prijatelje. Kajti na namišljene prijatelje se ne more zanašati, prave pa spozna šele tedaj če se je treba za svoje prepričanje izkazati.

Socialistom so volitve v prvi vrsti pripomoček za zgradbo bojne organizacije, v drugi vrsti šele pridobitev postojanke v dotični instituciji, za katero se volitve vrše.

Povrh pa povemo odkrito, da sovražimo zeleno mizo. Ne maramo, da bi se vršili kakšni razgovori med posameznimi voditelji, temveč med **organizacijami**.

Dovolj slabih izkušenj imamo z voditeljskimi kompromisi. Če voditelj nima nad seboj organizacije, ki mu daje smerice za njegovo delo zaide prej ali slej na napačna pota. Bivši odborniki naše stranke v ljubljanskem občinskem svetu, ki so napravili tak gnil kompromis, so se nazadnje tako globoko zakopali v tisto »bratovščino«, da so hodili k blagoslovanju novih zvonov.

Bili so tako zvezani na svojo koalicijo, da so se rajši zamerili stranki, kakor svojim zaveznikom.

To so razlogi, katere mora vsak socialist brezpogojno upoštevati.

So pa še drugi.

Če bi pa tudi hoteli napraviti kompromis, s kom naj ga pa napravimo?

S komunisti? Kje pa so tisti »komunisti«?

Vemo natančno, da sedi vsak večer v ljubljanskem »Unionu« par »komunističnih« advokatov, ki pa ne predstavljajo nobene **organizacije**.

Imeli smo priliko govoriti z mnogimi komunističnimi delavci in skoro vsak nam je pripovedoval, da se oni delavci, ki se prištevajo med komuniste, s temi namišljenimi voditelji sploh **ne strinjajo**.

Če bi ti delavci imeli priliko odločevati, kdo naj bo njihov voditelj, bi na pr. Štefanovič že davno zletel.

Torej, kako naj tukaj napravimo kompromis?

Z voditelji ali z delavci?

Vsak socialist se bo gotovo odločil za delavce. Z delavci pa ne moremo drugače kakor s predvolitvami, kjer bodo imeli tudi oni priliko, da si izvolijo **tiste** svoje zastopnike katerim **zaupaio**.

Če bi pa napravili volilni kompromis pri zeleni mizi, bodo pa komuniste predstavljali same take veje, ki bi bile že davno odžagane če bi ne imele vseh **finančnih** sredstev v rokah. Tako pač, kakor je bilo nekda pri nas.

Da bi pa napravili z »Zarjani« kompromis, tega pa menda niti oni ne veru-

jejo, čeprav se prav obupno pehajo za našimi člani in prosjačijo za kompromis.

Če hočemo tukaj govoriti o organizaciji, je pa treba takoj povedati, da ne bomo zgubljali nepotrebnih besed, da smo prišli z njimi ravno zaradi tega v navzkrižje, ker se niso pokoravali sklepom **organizacije**.

Tudi komunisti obdelavajo posamezne naše sodruge ter dokazujejo, kako »razredna« stranka so oni, in da z njimi lahko napravimo kompromis, ne da bi se pregrešili proti marksističnemu nauku.

Tu bi se bilo treba seveda zopet najprvo vprašati, kdo je tista razredna stranka, ali tisti kavarniški advokatje, ali tisti delavci, ki jih je sram, da so se komunističnega imena polastili taki žonglerji.

Te »komuniste« in »Zarjane« pa lahko sodimo po njihovem delu. Mesto da bi javno govorili, kaj hočejo, kakor se to za vsako organizirano delavsko stranko spodobi pa hodijo prav po malomeščansko spletkarit k posameznim našim sodrugom.

Vse to jim pa seveda nič ne pomaga. Naša stranka je tiste čase, ko so odločali posamezniki, prebolela, in danes je pač tako, da se **mora** pokoravati **vsakdo** sklepom odgovornih odborov.

Da ne gremo v kompromis, je sklenil odbor krajevne organizacije, potrdil je pa ta sklep tudi pokrajinski odbor. To je sedaj pravomočen sklep, katerega nihče ne ovrže.

Gospodje intriganti bi lahko v najboljšem slučaju pregovorili kakega posameznika, vendar se bo moral ta posamez-

Miha Slana se veseli.

(Konec.)

Miha Slana je videl čudne sanje. Zdelo se mu je, da stoji v velikih, lepo okrašeni dvorani. Z desne in leve gledajo neme oči velikih državnikov iz davne preteklosti, sredi dvorane stoji velika zelena miza. Na zeleni mizi leži debela knjiga — z velikimi rdečimi črkami označena »uradniška pragmatika«. Do tu je bilo še vse v redu. Miha Slana je le razprostrl še vse v sanjah roke da objame to dragoceno knjigo. Tu pa se je zgodilo nekaj, kar je bilo krivo, da se je Miha Slana pozneje prebudil ves prepoten. Debela knjiga je postajala tanka in dolga, izgubljala je postajala barvo in se izpreminjala v umazano-sivo, iz kota se je potegnila v kot, prestrašeni Miha Slana je zagledal ogromno trakuljo pred seboj. Razdeljena v trideset členov ki so se komaj držali med seboj, se je zvižala ta prikazen po mizi semintja. Miha Slana je v sanjah zastokal od strahu. Iz vseh kotov so stopili k zeleni mizi črni možje. Mihi Slana se je zdelo, da so grobarji. Prvi je potegnil izpod črnega

plašča velik nož drugi je prijel prikazen za glavo, tretji za rep. Prvi je zamahnil prvič — odletela je glava, zamahnil je drugič — odletel je rep; drugi in tretji sta zgrabila okrvavljeno truplo, položila sta ga na lesene nosilke, črna procesija je odšla. Steklene oči odsekane glave so zamajkale, rep se je zvižal. Miha Slana je zatulil v spanju in se prebudil. Iz sosedne sobe je prihitela prestrašena žena. Miha Slana je odpiral oči, zatiskal jih je, lovil je sapo in molčal. Vse prošnje žene, naj pove, kaj se je zgodilo, so bile zaman. Miha Slana je preveč cenil uradniško pragmatiko.

Zvečer so prišli gostje. Računski revident Kislin in arhivarius Nošin. Nič posebnega — dva vijaka državnega mehanizma.

»Dober večer, gospodje, dober večer,« je ponavljal Miha Slana venomer. »Prav veseli me, kar sedite, prosim, bodite kot doma. Ti Angelca,« se je obrnil Miha Slana k svoji ženi. »požuri se no in pokaži kaj nam je dala pragmatika!«

Gospa Slana je postavila na mizo Štefan vina in vse, kar spada sem ob sve-

čanih trenutkih. Sosed jezaupal, pragmatika ga je omamila. Miha Slana je nalil polne kozarce, vzel je svojega v desnico, počasi in svečano se je postavil na noge, da je izpregovoril:

»Gospodje, dovolite mi, da napijem predvsem našim odločnim in vztrajnim ženam državnih nameščencev, ki so povzdignile včeraj na protestnem shodu svoj glas in položile temelj našega bodočega blagostanja. Njihova je bodočnost, mi smo prestari, preslabi. Naj žive žene državnih nameščencev!«

»Živjo živjo!« je bil navdušen odgovor obeh gostov. Kozarci so zažvenketali. Miha Slana jih je znova napolnil.

»Napijam naši uradniški pragmatiki, ki se pripravlja te dni na križev pot v Beograd, da izpremeni kamen v kruh in zimo v pomlad. Naj jo spremljata sreča in angel varuh, da ne zabrede na kriva pota. Naj živi uradniška pragmatika!«

Ves navdušen je izpraznil Miha Slana kozarec do dna. Kislin je postavil kozarec na mizo.

»Hm, hm, živi že, živi, ta pragmatika, samo ne vem, če bo kaj iz tega življenja.

nik pokoravati sklepu — ali pa izstopiti iz stranke.

Naša stranka ni več žoga na valovih.

Zato svetujemo gospodi: udajte se na predvolitve ki so poštene — ali pa računajte z brezobzirnim bojem!

Naše člane pa pozivljamo, naj nam pomagajo v našem stremljenju, da se bo ta sklep točno izvrševal.

Za predvolitve je še čas, kdor hoče z nami, naj ta naš pošten in odkritosrčen predlog sprejme!

Gnile kompromise pa v koš!

Malomeščanstva smo siti do grla!

Politične vesti.

+ **Voditelji zasilnih šol** so prejeli od višjega šolskega sveta dopis, v katerem jih le ta obvešča, da je »iz kreditnih ozirrov« primoran z dne 15. oktobra t. l. začasno ukiniti pouk na vseh zasilnih šolah, kjer poučujejo pomožne učne osebe. Tako tedaj! Za vse mogoče nepotrebne institucije imajo denar, za prosveto, ki je pri 80% analfabetskem narodu krvavo potrebna, ga pa nimajo! Vojnemu ministru dajejo n. pr. vedno nove kredite, tako, da znaša skupna vsota vseh kreditov dosedaj že okoli 7 do 8 milijard! Za prosveto seveda še dolgo ne bodo hoteli imeti denarja na razpolago, ker hočejo imeti ljudstvo nevedno, samo, da bi ga še lažje izkoriščali. Zato pa je dolžnost vseh tistih, ki so za socializem, da delujejo na vseh poljih proti reakciji!

+ **V »Enakosti«** piše neki J. P. v članku »Misli o nalogah okrožne konference« da »pri našem bodočem delu ne smemo posnemati pokrajinskega odbora v osebnih napadih, v osebnem sovraštvu.« To si upajo pisati tisti bivši člani naše stranke, ki v isti številki »Enakosti« v rubriki »Iz stranke« v resnici prihajajo z osebnimi napadi! Z demagogijo pa se ne pride daleč! To bodo morali spoznati tudi še tisti gospodje okoli »Enakosti«, ki prinašajo na zadnji strani reklamo za »Nove Zapiske« g. Albina Prepeluha, obenem pa objavljajo v »Zarji« svoje sklepe in »izjave«.

+ **Minister Pribičević** se je po demokratskem zboru izrazil, da ni v demokratski stranki po sklenjenem sporazumu niti zmagovalcev niti premagancev! In njegova trditev je še precej točna. Kakšno obsodbo pa je izrekel s temi besedami nad demokratsko stranko, bo pa gotovo spoznal po preteku časa zakaj popolnoma nemogoče je, da bi se dala Davidovičeva grupa pomiriti. Tu ne pomaga nobeno »flikanje« in »mazanje«. Demokratska stranka je sedaj ko se je izrekla za enotno in proti reviziji zloglasne ustave, obsojena na smrt.

+ **Iz Belgrada** poročajo, da osnivajo v Srbiji in Bosni »partije«, ki simpatizirajo s kraljevičem Jurijem. Kakor je znano, hoče belgrajska vlada izgnati iz države kraljeviča Jurija, ki se je pričel potegovati za — kraljevsko krono. Belgrajski vladni časopisi vedo veliko o tem poročati.

+ **Kemal paša** je že prekoračil nevtralno ozemlje s štirimi polki. Zavezniki so postali naenkrat brezglavi. Vprašanje nove svetovne vojne stopa vedno bolj v ospredje.

+ **Na Reki** je prevzel poveljstvo nad fašisti in arditii sam D'Annunzio, ki je odredil takojšnjo mobilizacijo. Na Reko dovažajo sedaj neprestano eksplozivne snovi. Fašisti so že zasedli Sušak in okolico ter pričeli zlasti s preganjanjem mladine. Jasno je, da je ta akcija naročena iz Rima, ker bi morali ravno te dni podpisati sporazum o izvedbi rapalske pogodbe. Značilno je, da je voditelj reških fašistov zopet tisti D'Annunzio, o katerem so pisali zadnje čase buržoazni listi, da proučuje — socializem. D'Annunzio pa ni za socializem, temveč za senzacijo. Ta gospod je samo zaradi tega tudi — umetnik. Kot tak je namreč pikanten. Da bi pa bil še bolj zanimiv, se je pustil pred kratkim vreči od neke lahkoživke skozi okno na vrt, kjer se je močno pobil. Kmalu potem pa je dal razglasiti, da bo šel za tretjerednika. S takimi pustolovščinami že dolgo časa vodi za nos ljudi, tega pa »junak« še ni pomislil, da bo v očeh kulturnega zgodovinarja neskončno majhen človeček, čeprav je ustvaril marsikatero lepo delo. Je namreč velika razlika med znamenitim »umetnikom« in ničvrednim človekom.

+ **Fašisti** so okupirali v Trstu in po Goriškem bolniške blagajne. Njihov teror postaja z vsakim dnem večji. Brezdvomno se nahaja vsa Italija pred neizogibnim bojem na nož med kapitalistično reakcijo, ki nastopa v obliki fašistov, oblečenimi v črne srajce, mrtvaške glave itd. ter med proletariatom, ki še ni izgubil raz-

redne zavesti. Varnostne oblasti se namreč ne ganejo!

+ **»Delo«**, komunistični list primorskih Slovencev prinaša večkrat dopise iz Jugoslavije. Dopisi so seveda po komunistični metodi večinoma lažnjivi. Tako n. pr. vsebuje zadnji dopis trditev, da ni prišel 14. m. m. sodrug Etbin Kristan zaradi tega na socialistični shod. »ker je izvedel, da ga bodo delavci batinali«. Tako-le laže »Delo«, ko je vendar znano, da ga že dolgo časa pred tem shodom ni bilo več v Jugoslaviji. Trditev, da so ga hoteli »batinati«, je prismojena, to pa med drugim tudi zaradi tega, ker je sodrug Etbin Kristan storil najmanj trikrat toliko za slovenski proletarijat, kolikor vsi slovenski komunistični voditelji skupaj. Gospodje, operirajte raje z resnico, ne pa s kapitalističnimi sredstvi, kakor je ravno laž!

+ **Češkoslovaška komunistična stranka** je sedaj skoro popolnoma razbita, odkar je izstopil iz stranke vodja opozicije Šturc. Veliko komunistov se je vrnilo v socialistične vrste. Delavstvo vseh dežel komunizem počasi preboljuje in se vrača k smotrenemu organizacijskemu delu.

+ **V Nemčiji** je nastopila berlinska vlada z ostrimi odredbami proti valutnim špekulantom. Nemška marka je namreč zadnje dni strahovito padla.

Dnevne vesti.

Za smeh. Jaka in Jurij se razgovarjata prijateljsko o razmerah v JDS, o »Narodu« in »Jutru«. Jaka: Kaj boš storil sedaj, Jurij? Ali boš še plačeval »Narod«? Jurij: »I, zakaj pa ne? Saj je »Narod« vendar glasilo JDS! Jaz sem pa že od nekdanj zvest in trden pristaš te stranke. Moj značaj mi zato brani odpovedati »Narod«. Jaka: »Pa nisi še čital ali vsaj slišal, da je izstopil iz stranke »Narodov« glavni urednik Pustoslemšek, dalje Triller, Ravnihar, Tavčar in še cela kopa drugih več ali manj vplivnih demokratov? »Narod« torej ne more več veljati za glasilo JDS!« Jurij: »Nič še nisem slišal. Če je pa tako, kakor praviš, potem pa veleva moj značaj, da odpovem »Narod« in naročim »Jutro«. To je resničen dogodek. »Jutro« pa naj si nikar ne domišlja zaradi tega, da mu hočemo delati reklamo.

Veseli pojav. Prejeli smo sledeči dopis: Ako greš takole mimogrede po ljubljanskih ulicah in opazuješ trgovine, se razveseliš nad naglim padanjem cen. Moka št. 0, ki so jo včeraj ponujali še po 27 K, je danes že po 22 K. Pristno domačo svinjsko mast, ki si jo plačal pred par dnevi še po 160 K, dobiš danes po 112 K itd. Veseli pojav, pravim. Vendar pa bi se moral človek razjeziti nad takim početjem nad takimi razmerami. Najrajši bi tiste trgovce pošteno zlasal, pa tudi gospodom tam okrog zelene mize pripeljal gorko zaušnico, ker prvi so izrabljali razmere, ki so jih ustvarili drugi. Dvomimo, da bi kar čez noč dobili trgovci v svoja skladišča to novo blago. E, gospodje trgovci, staro blago je to! A vi ste neopravičeno izžemali ubogo delavsko paro. Ti pa, trpin, zapomni si to in poženi s kroglico v roki te pijavke tja, kamor spadajo.

Konec samostana »Grande Chartreuse«. Švicarska vlada je razpustila ta samostan, kjer so izdelovali znameniti liker »Chartreuse«. Menihe je vlada razpustila, samostan pa določila za dom učnjakov.

Eh, brat, žalostno je, če država deli žolodce na kategorije. Ti si v tem in tem razredu, ješ lahko do siteda, kupiš si lahko dve obleki in dva para čevljev na leto, jaz pa sem nižji, jem lahko napol, obleko lahko nosim dve leti, čevlje si lahko zakrpkam dvakrat na leto. Pragmatika pravi: Miha Slana, uvrstili te bomo v ta in ta razred, dobil boš osnovno plačo, draginjsko doklado, povišanje, ponižanje, vse to boš, boš — a žena, otroci, hlače, čevlji in druga domača ropotija pa vpije: daj, daj! Pragmatika gre na pot v Belgrad, naš brat pa k branjevcu, ki piše v debelo knjigo nove številke. Naši časopisi so prinesli to pragmatiko, izpremenil sem mesečni proračun, nalašč sem si kupil časopis. Izrezal sem pragmatiko, obesil sem jo na steno ob postelji, gledam jo, ko grem spat, ogledujem jo, ko vstanem, znam jo kot očenaš, pa vse nič ne pomaga. Pragmatika visi, branjevec pa piše, Eh, brat, težko je težko! Pa kaj hočemo, menda že mora tako biti.«

Arhivarius Nošin je napeto poslušal, mežikale so majhne, motne oči, sam ni prav vedel, kje je resnica.

»Meni se pa zdi, gospodje, da si mi vse preveč ubijamo glave. Pragmatika gre svojo pot, mi pa svojo. Zato imamo narodne poslance in naše ministre. Jih bodo že zbrali tja doli v Belgrad, če ne letos, pa drugo leto, saj telegraf in pošta še nista zaspala, Naglica ni nikjer dobra, je rekel polž. Prepustimo to stvar ministrom in našim ženam, bodo že uredili, da bo vsem prav. Zakaj bi si človek belil glavo, če pa ima za seboj ministre in žene!«

Prijatelji so napravili še načrt, kako naj drugi dan nastopijo pri šefu, da jim izplača predujem na račun novemberske plače, nakar so se mirno razšli.

(Črtico smo prejeli od nekega državnega nameščenca. Ob tej priliki zopet povdarjamo, da more rešiti državne nameščence samo razredna strokovna organizacija. Dokler pa se bodo držali nekakšne nadstrankarske organizacije, ne bodo ničesar dosegli. To bi moralo biti danes že vsakemu jasno žal, da še ni državnim nameščencem. Opomba ured.)

Pariška senzacija. Hči nekega pariškega milijonarja, Jacqueline Lebandy, se je poročila pred nekaj meseci v Parizu s sinom nekega detektiva. Ta zakon je zbudil po Parizu veliko začudenje, ker je bilo znano, da bo dobila hči svojo veliko dedščino samo takrat, če se omoži. Tako je določil njen oče v oporoki. Da pride hči čimprej do premoženja, je njena mati sklenila z nekim detektivom pogodbo, da se njegov sin in njena hči poročita, takoj po poroki pa se morata raziti. Mladi poročenec pa s tem ni bil zadovoljen ter je svojo ženo iskal in našel. Tašča ni hotela o skupnem življenju nič slišati, čeprav jo je pestil zet na vse moč goče načine. Ljudje so nekaj časa o tem govorili, končno pa so vse govorice utihle. Nenadoma pa so doživeli Parižani novo senzacijo: detektiv in njegov sin sta se poročila — prvi z materjo svoje sinahe, drugi pa končnoveljavno s svojo bogato ženo, s katero je že prei enkrat obhajal poroko.

Rekord v aviatiki. V Santiago de Chile sta letela dva častnika Zedinjenih držav z aeroplanom neprenehoma 35 ur in 18 minut. Radi silnega viharja nista mogla prei na zemljo.

Ljubljana.

Umetniška šola »Probuda« v Ljubljani. V vseh panogah vzgoje napredujemo: univerzo, srednje in razne strokovne šole, trgovsko akademijo in glasbeni konservatorij imamo že in morda se niti ne zavedamo, da pomeni vse to — če pomislimo na predvojni čas, — velikanski napredek v našem kulturnem življenju. A umetniške šole nam dosedaj država še ni dala. Mnoge zahteve v tem oziru so ostale brezuspešne. Nočemo raziskovati, zakaj, vendar pa ni neverjetno, da smo v toliko sami krivi, ker nismo znali vstvariti sami predpogojev za tako šolo. Ta nedostatek popraviti je bil glavni namen ustanoviteljev umetniške šole »Probuda«. Ustanovitelji umetniške šole »Probuda« se zavedajo prav dobro, da je ta šola še v začetnem stadiju in da marsikaj še ni tako kakor bi bilo želeli. Hvaležni pa bi bili vsakomur, kdor bi pomagal brez denarne podpore od strani vlade, brez dobro honoriranih učiteljev, brez lastnih prostorov itd. šolo spraviti na tak višek kakor si ga žele oni, a tudi ustanovitelji. In vendar gre stvar naprej! Letošnja razstava bo pokazala, da se je že mnogo več napravilo, kakor je marsikdo pričakoval. Gospod Fr. Sterle in ostali umetniki in profesorji, ki so na šoli delovali, se niso žrtvovali zaman. Dokaz: lep napredek dosedaj vpisanih učencev. Šola se letos nekoliko poveča ter dobi nov oddelk za kiparstvo, ki ga bo vodil naš kipar Berneker. V grafičnem oddelku se bode letos podučevala litografija. Novost bo tudi predavanje o modernem pismoslovju in o opremi knjig. To predavanje bo namenjeno v prvi vrsti nastavljenem v tiskarskih zavodih. O tečaju za freskoslikanje sledi posebno poročilo.

Maribor.

Deževni dnevi puščajo na ulicah vse volno neprijetnih sledi. Ljubljansko blato je sicer razupito po vsej Sloveniji, vendar mislimo, da se mu mariborsko ne sme zapostavljati. In nekaj je še, kar dela Ljubljano v takšnih dnevih simpatičnejšo — po vsakem dežju vidiš na ulicah polno delavcev, ki blato kidajo in skrbijo vsaj za snažne in suhe prehode med posameznimi ulicami. V Mariboru pa tega ne vidimo. So velike ulice, kakor Tattenbachova in celo Aleksandrova cesta v bližini kolodvora, po katerih mora pošten mariborski občan do gležnjev brodirati v brozgi, čeprav izvršuje svoje davkoplačevalske dolžnosti prav gotovo kakor ljubljanski. Umestno bi bilo, da se občina malce bolj pobriga za stanje cest. Mesto bo prijaznejše izgledalo, ceste se ne bodo tako kvarile in tudi prebivalstvo bo mnogo prihranilo pri obutvi.

Do 26. t. m. bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu proračuni o dohodkih in stroških za leto 1923. Občanom so na

v pogled in lahko vsakdo naredi svoje opazke o njih.

V gledališču bodo v nedeljo »Hlapci« (izven abonmana), v ponedeljek zaprto, v torek »Baron Trenk« za abonma B.

Iz stranke.

Vič. Krajevna politična organizacija SSJ na Viču vabi vse člane na zborovanje, ki se bo vršilo v torek dne 17. oktobra ob 19.30 v »Delavskem domu«. Dnevni red važen, udeležba dolžnost. — Odbor.

Iz strok. gibanja.

Kovinarji v Karlovcu so v mezdnem boju. Opozarjamo kovinarje v Sloveniji, naj ne potujejo v Karlovac, dokler ne javimo da je boj končan.

Razvitje zastave. Pivovarniški delavci, pivovarne »Union« v Ljubljani prirede razvitje svoje podružnične zastave. Razvitje zastave se bo vršilo v nedeljo 15. t. m. popoldne v gostilni Reininghaus, Sp. Šiška. Od 3. do 11. zvečer se bo vršila v istih prostorih neprisljena in vstopa prosta zabava s plesom. K razvitju rdečega prapora čestitamo vsem, ki so doprinesli žrtve, da se omogoči v nazadnjaški Ljubljani, na ta način manifestirati izraz delavske volje! Rdeči prapor naj vam bo vodnik bodočega dela in simbol proletarske samozavesti! Pod njim se snidemo v največji bedi. Za njim korakamo v najlutejšem boju in pod njim proslavljamo konec boja — svobodo. Še enkrat kličemo požrtvovalnim sodrugom »Naprej dokler je čas!« Istočasno pa priporočamo ostalemu delavstvu Ljubljane, da se po mogočnosti v čim večjem številu udeleži slavnosti razvitja razrednega voditelja — rdečega prapora. — Rdeči prapor je zmaga proletariata celega sveta!

Vestnik Svobode.

»Svoboda« Ljubljana. Odborova seja se bo vršila v torek 17. t. m. v običajnih prostorih točno ob 8. zvečer.

»Svoboda« v Spodnji Šiški. Plesna vaja se bo vršila danes, v soboto, ne pa jutri, ker imajo pivovarniški delavci veselico. — Odbor.

Prosveto delavnemu ljudstvu! Z Dumaja smo prejeli več knjig biblioteke »Svetlost«, ki hoče z nizkimi cenami omogočiti delavnemu razredu dostop do zdrave proletarske umetnosti. Dosedaj so izšle sledeče knjige: H. Barbusse: Intelektualcima — Din 6; L. T.: Sarajevski atentat — Din 6; Maksim Gorki: Leto, roman — Din 9; Maksim Gorki: Tri dana, roman — Din 9; M. Arcibašev: Smrt Ivana Landea — Din 9; V. G. Koroljenko: Šumi šuma — Din 9; A. P. Čehov: Novele — Din 3. — Vse te knjige so izšle v srbohrvaškem jeziku, vendar pa so tiskane z latinico. Naročila sprejema naše uredništvo.

Šport.

S. k. Svoboda - Celje — S. k. Svoboda - Ljubljana, dva delavska sportna kluba priredita v nedeljo dne 15. t. m. ob 15. popoldne na igrišču S. k. »Primorja« v Ljubljani, prijateljsko nogometno tekmo. Predprodaja vstopnic v vseh prodajalnih kons. društva za Slovenijo in v tajništvu »Svobode«, Židovska ulica 1 v Ljubljani. Prijatelji delavskega športa segajte po njih!

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 62.50 Din, 1 lira 2.70 Din, 1 češka krona 2.13 Din, 100 avstrijskih kron 9 par. V.

Curthu velja 100 naših kron 2.07 švicarskih frankov.

Dopisi.

Velenje. Sprejeli smo sledeči dopis: Na podlazi odredbe R. br. 1856 od 14. marca 1922 ministrstva za šume in rude, glavna rudarska sekcija Beograd in na podlazi razglasa št. 661 od 20. marca 1922 od rudarskega odseka ministrstva za šume in rude v Ljubljani, razglasa podpisano obratovodstvo sledeče: Ker se vrši izplačevanje mezd in drugih obračunov pri vseh drugih državnih podjetjih po koledarskih mesecih, se mora uvesti isti sistem izplačevanja na podlazi zgoraj citirane odredbe tudi pri tukajšnjem državnem podjetju, in sicer se bo vršilo izplačevanje vsakega 2. dne v mesecu. Vsled tega se bo VI. plačilna perioda podaljšala do konca meseca marca. Novi sistem izplačila delavskih mezd se uvede s 1. aprilom 1922. — Velenje, dne 24. marca 1922. Državni premogovnik Velenje, inž. Čuček. — Delavski zaupniki so se proti novemu sistemu takoj pritožili pri takratnem obratovodji in po Uniji slovenskih rudarjev pri rudarskem glavarstvu in pri rudarski direkciji v Sarajevu. Del. zaupnik s. Valenčak je osebno interveniral pri rudarskem glavarstvu in dobil zatrdilo, da bo g. rud. glavar ukrenil vse potrebno za uvedbo 14dnevnega izplačevanja. Ker pa le ni bilo nobene rešitve, je zaupnik Valenčak pridobil posl. Tokana za intervencijo pri ministrstvu za šume in rude. Došel je odgovor, da je minister obljubil, da ugoditi. Vendar je bilo vse brezuspešno. Vprašali bi, čemu imamo parlament, ako lahko gg. ministri zometujejo zakone iz l. 1922 in izdajajo naredbe, ki so na škodo delavstvu kakor zgoraj omenjena. Če izplačujejo vse privatne družbe mezde po zakonu iz l. 1912, zakaj potem ravno državni podjetji Velenje in Zabukovica ne? Pričakujemo, da bodo kompetentne oblasti našo pravdo kmalu rešile; saj hoče delavstvo vendar samo svoje zakonite pravice, pridobljene po ljutih bojih. Pozivamo delavstvo, da se trdno oklene svoje organizacije. Danes je odrešenik samo organizacija, drugod jih ni. V nedeljo dne 8. t. m. na članskem zborovanju so zaupniki razložili, kaj vse so ukrenili in da je bilo vse zaman. Delavstvo je sklenilo, da skliče protestni shod in da se bo borilo do konca za svoje zakonite pravice.

Pravica štrajkanja v Rusiji.*

I.

V sovjetski Rusiji štrajki sicer oficijalno niso prepovedani, dejansko so pa zakonite uredbe, ki urejajo vprašanje štrajka, tako sestavljene, da so prepovedi skoraj enake.

Za vse delavce, tako v privatnih kakor državnih podjetjih, velja uredba, po kateri ne sme biti štrajk napovedan vso dotlej, dokler niso izčrpana vsa sredstva, da poravnajo delavci spor z delodajalci potom razsodišč.

Za državne obrate velja načelo, da štrajki niso dovoljeni in da jim lahko sledijo sankcije. Močna smer med rusko strokovno birokracijo gre torej za načelom, da so štrajki nedopustni tudi takrat, če se delavci ne morejo strinjati z zadnjo instanco poravnalnega postopanja: z

* Iz »Pressberichtov« amsterdamske strokovne internacionale.

razsodbo razsodišča. To »birokratsko razmerje do štrajka«, ki ga lahko razlagamo z vero ruske strokovne birokracije v nezmožljivost sovjetske oblasti, prevladuje še vedno. Celo tak nasprotnik absolutne prepovedi štrajka kakor je Tomski, je izjavil na seji 9. kongresa komunistične stranke v Rusiji dne 29. marca:

Načeloma odklanjamo štrajke; njih popolno priznanje propagirajo samo menševiki, ki se bore politično proti sovjetom. V 99 od 100 slučajev pa ne gre za politične, temveč za gotove slučaje in gotova vprašanja, katerih poravnava je na vsak način mogoča.

V vprašanju štrajka je treba torej določiti enotno smernico, ki se mora s priznanjem štrajka izražati kot bojni način za zboljšanje gospodarskega položaja delavstva.

Delavski razred mora pri tem s posebno resnostjo uvaževati razvoj proizvodnih sil dežele. Vsak od sovjetov za razvoj proizvodnih sil dežele izrabljen vir lahko velja za progresiven (seveda takrat ne, kadar to dokazuje z otvoritvijo kavaren in slaščičaren). Je v takih okoliščinah v korist delavcev prekiniti redno produkcijo, motenje in uničenje proizvodnih sil? Gotovo ne. Pri takih gospodarskih razmerah je torej štrajk neuporaben bojni način.

Dolžnost zveze je, nastale konflikte poravnati mirnim putem, t. j. s posredovanjem razsodišč itd. Samo kadar je poravnava nemogoča — kar v državnem

obratu skoraj ni mogoče — je dovoljeno poseči po štrajku pod kontrolo najvišjih strokovnih instanc. (Rdeča strokovna internacionala XV. str. 303. pr.).

Če prevladuje tako pojmovanje pri zastopnikih — četudi skrajno omejenega — štrajkovnega prava, kako mnenje o zastopanju delavskih koristi v Rusiji zagovarjajo oni, ki so za prepoved štrajka, na pr. Miljutin. Prepoved ali tej praktično enakovredna odpoved izvedbe štrajka v slučaju spora privede delavstvo v popolno odvisnost od vlade. Fraza je trditev Tomskega, če hoče to nesporno dejstvo olepšati z izjavo, da ideja neodvisnosti strokovnih organizacij od vlade, ki jo zagovarjajo menševiki, ne more veljati v Rusiji, ker gre za »industrijo delavcev in kmetov«. »Na vladi je pri nas delavski razred,« nadaljuje bahaško Tomski, »delavski razred vodi to industrijo in če tudi rečemo dobesedno isto, kar oportunisti v zapadni Evropi (t. i. o razsodiščih) je v bistvu vendar razlika.«

Ta trditev je bedasta v dveh ozirih. Prvič, ker delavci, oziroma strokovne organizacije, te »industrije delavcev in kmetov« sploh ne vodijo! Nasprotno: ker so se izkazali za vodstvo nesposobne, so bili na korist obratnega vodstva odstavljani od strokovnjakov.

Drugič — kakor pravi sam — štrajki v večini slučajev nimajo obrnjenosti proti sovjetom, temveč proti sovjetskim nastavljenecem, ki si bistva sovjetov in diktature proletariata niso prisvojili in ni-

majo razumevanja za politiko sovjetske vlade. V takem slučaju nastopi delavstvo proti svojim nastavljenecem in jih zavrne na proletarsko pot.

Kako upravičeni pa so ti štrajki in kako malo je odgovarjalo vedenje vladi zvestih komunistov samoobsebi razumljivemu zastopanju delavskih koristi, o tem se je v isti seji Losovski dovolj jasno izrazil: »Dovolj pogosto smo opazovali (pri štrajkih v državnih obratih) to-le sliko:

Če se je delavstva polotilo razburjenje in so prenehali z delom, so ostale komunistične stanice v tovarnah tudi naprej pri delu (šlo je za mezde in vprašanja prehrane) in so se tako ločile od mase. To je bila strahovita napaka. Če smo se v oktobru borili proti štrajkom, ki so bili naperjeni proti oktoberski revoluciji, je bilo to razumljivo, ker je bil namen teh štrajkov, preprečiti ustanovitev sovjetske vlade. To je bilo nekaj drugega. Če pa imamo pri gospodarskih sporih stanice, ki delajo naprej in ne mislijo vplivati na delavstvo in ga voditi, lahko doživimo sledeče: stanice in zvezni organi se bodo odločili o dmase, te pa bodo šle z onimi, ki se borijo proti komunizmu in našim strokovnim organizacijam. (Rdeča strokovna internacionala XV. str. 309.).

(Dalje prih.)

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Mejvečja izbira različnih pletenin, majic, nogavic in rokavic pri tvrdki
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Akordno partijo ZIDARJEV

išče za takoj **gradbeno podjetje**
inž. Al. Hrovat in inž. Alb. Černe,
Ljubljana, Krekov trg 10/I.

RUPERT JEGLITSCH **FRANZ FRANGESCHA NASLEDNIK**
Gosposka ulica 11. **MARIBOR** Gosposka ulica 11.
trgovina železnine in zaloga ribarskega orodja

Kruh in pecivo vseh vrst
najboljše kakovosti peče
I. delavska pekarna
v Ljubljani, Kolezijska ulica 4
in ga oddaja
v Ljubljani in okolici v onih prodajalnah, ki so označene s tezadornimi napisi.

BLUZE,
spodnja krila, predpasniki, stozniki
najceneje pri:
A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Na prodaj
po ugodni ceni rudarska uniforma (Bergkittel) in čepice pri krojaškemu mojstru Mohoriču na Sv. Petra cesti.

Sube gobe in kumno
kupi
SEVER & KOMP., LJUBLJANA,
Wolfova ulica 12.

TVRDKA
GRIČAR & MEJAČ
ZALOGA OBLEK ZA GOSPODE DAME IN OTROKE SE NAHAJA
V SELENBURGOVI ULICI 3, VOGAL KNAPLOVE ULICE.

POTNIKI V AMERIKO!
UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.
prevažata potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
HAMBURGA SOUTHAMPTONA CHERBOURGA v NEW-YORK.
Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:
SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

V Paradižu
sta bila brez obleke
ADAM in EVA
sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne obleke za gospode, dame in otroke v trgovini
O. Bernatovič,
Ljubljana, Mestni trg 5-6.